

INŠTITÚT POSKYTOVANIA ŠTÁTNEJ POMOCI AKO NÁSTROJ ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY

Miroslav RUSKO

INSTITUTE OF THE STATE AID AS AN TOOL OF ENVIRONMENTAL POLICY

Abstrakt

Pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá naruša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvyhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi. Vstup do EÚ zaviazal Slovenskú republiku zabezpečiť transparentnosť a prehľadnosť v oblasti poskytovania štátnej pomoci. Inštitút poskytovania štátnej pomoci zohráva dôležitú úlohu v environmentálnej politike. Poskytovatelia rovnako ako príjemcovia štátnej pomoci si musia byť vedomí právnych povinností stanovených zákonom.

Kľúčové slová: štátna pomoc, environment, politika

Abstract

Any aid granted by a Member State or through State resources in any form whatsoever which distorts or threatens to distort competition by favouring certain undertakings or the production of certain goods shall, in so far as it affects trade between Member States, be incompatible with the internal market. The Slovak Republic is obliged with its accession to the EU to ensure transparency and clarity in the area of state aid provision. Institute of the state aid plays an important role in environmental policy. Both providers and recipients of the state aid must be aware of the legal obligations established by law.

Key words: state aid, environment, policy

ÚVOD

Štátnou pomocou na účely zákona č.231 / 1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov sa rozumie každá pomoc v akejkoľvek forme, ktorú poskytuje na podnikanie alebo v súvislosti s ním poskytovateľ priamo alebo nepriamo z prostriedkov štátneho rozpočtu, zo svojho rozpočtu alebo z vlastných zdrojov podnikateľovi. Štátna pomoc sa môže poskytnúť v súlade s týmto zákonom, osobitnými zákonmi¹ a právnymi predpismi Európskeho spoločenstva vzťahujúcimi sa na štátnu pomoc.² Koncept štátnej pomoci vo forme rôznych dotácií, podpôr a iných zvyhodnení právne poriadky jednotlivých členských štátov Európskej únie uznávajú a je v praxi často aplikovaný. Takisto únievé právo upravuje na najvyššom stupni problematiku štátnej podpory, ide o tzv. subvenčné právo.

Pojem štátna podpora nie je legálne definovaný v žiadnom článku ani v žiadnom ustanovení primárneho práva EÚ. Pojem štátna podpora je potrebné vykladať v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (SDEÚ). Dotácia býva v zmysle uvedeného označovaná ako platba v hotovosti alebo v naturáliách alebo ako iný účel podpory podniku, napríklad uhradenie kúpnej ceny kupujúcim alebo spotrebiteľom za tovar alebo služby, ktoré podnik produkuje. Štátna podpora vo forme pomoci je podobný koncept, ktorý na rozdiel od finančnej podpory kladie dôraz na konkrétny účel pomoci. Pomoc je zameraná na konkrétny cieľ, ktorý je bez nej obvykle nemožné dosiahnuť. Štátna podpora vo forme pomoci je extenzívnejší pojem ako pojem dotácia, pretože zahŕňa aj zásahy, ktoré v rôznych formách znižujú náklady podniku, a ktoré bez toho, aby boli dotáciami v presnom zmysle slova, sú rovnakej povahy a majú rovnaké účinky. Základnými znakmi štátnej podpory je jej:

- poskytovanie členským štátom EÚ (existencia súvislosti medzi konaním štátu a jeho prostriedkami na jednej strane a podporou na strane druhej),
- jej pôvod z verejných prostriedkov (rozpočtu, ku ktorému má štát prístup alebo vplyv),
- zvyhodňovanie príjemcu v hospodárskej súťaži (podnik alebo odvetvie výroby) bez ohľadu na formu, dôvody alebo ciele.³

¹ Napríklad zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 379/1996 Z. z. o Fonde na podporu zahraničného obchodu v znení neskorších predpisov, zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

² Napríklad nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. 3. 1999, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania článku 93 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 083,27/03/1999), nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 z 12. 1. 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na podporu štátu malým a stredným podnikateľom (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 010, 13/01/2001), nariadenie Komisie (ES) č. 68/2001 z 12. 1. 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na vzdelávaciu pomoc (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 010, 13/01/2001), nariadenie Komisie (ES) č. 2204/2002 z 12. 12. 2002 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na štátnu pomoc pre zamestnanosť (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 337,13/12/2002)

³ Štátna podpora v európskom kontexte. - [on-line] Available on - URL: <http://www.ulclegal.com/sk/bulletin-pro-bono/ine/5136-statna-podpora-v-europskom-kontexte>

Podpora poskytovania štátnej pomoci

Základ právnej úpravy kontroly podpory poskytovanej štátmi zostal nezmenený od podpisu Zmluvy o založení EHS v roku 1957.⁴ Od podpisania Rímskej zmluvy v roku 1957 je politika štátnej pomoci neoddeliteľnou súčasťou politiky hospodárskej súťaže a úlohou Európskej komisie je predchádzať tomu, aby pomoc, ktorú poskytujú členské štáty, neprímerane narúšala hospodársku súťaž.⁵ Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie, ako aj ich protokolov a príloh v znení zmien a doplnení vyplývajúcich z Lisabonskej zmluvy podpísanej 13. decembra 2007 v Lisabone nadobudla platnosť 1. decembra 2009.

Základné pravidlá pre kontrolu verejnej podpory boli obsiahnuté v článkoch

- 92 až 94 Zmluvy o Európskej únii - tzv. Maastrichtská zmluva,⁶
- 87 až 89 Zmluvy o Európskej únii - tzv. Amsterdamské znenie.⁷
- 107 až 109 Zmluvy o Európskej únii / Zmluva o fungovaní Európskej únie (Konsolidované znenie); Lisabonská zmluva⁸

Na základe tzv. Európskych dohôd, ktoré založili združenie medzi tromi Európskymi spoločenstvami (ES) a ich členskými štátmi na jednej strane a postkomunistickými štátmi na strane druhej sa uskutočnilo pridruženie krajín strednej a východnej Európy k Európskej únii. Zbližovanie sa s vnútorným trhom je potrebné odlišovať od vstupu do EÚ, pri ktorom prichádza k prijatiu celého *acquis communautaire*. Tzv. „Biela kniha“ určila kľúčové opatrenie v každom sektore vnútorného trhu a navrhuje postup pri aproximácii legislatívy.^{9, 10} Rovnaká dôležitosť sa pripisovala vytvoreniu potrebných štruktúr pre zavedenie a zabezpečenie dodržiavania zákonodarstva. Zahnutie legislatívy vzťahujúcej sa na oblasť hospodárskej súťaže (HS), sociálnej a environmentálnej politiky, ktorých niektoré časti sú pre fungovanie vnútorného trhu životne dôležité, zaisťoval vyrovnaný prístup. Príloha Bielej knihy načrtáva legislatívnu situáciu, podmienky na uplatňovanie legislatívy a postupnosť v procese aproximácie.¹¹

Problematika štátnej pomoci v Zmluve o fungovaní Európskej únie

Problematiky štátnej pomoci v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa týka Tretia časť: Vnútorné politiky a činnosti únie – Hlava VII: Spoločné pravidlá pre hospodárku súťaž, zdaňovanie a aproximáciu práva. - Kapitola 1: Pravidlá hospodárskej súťaže - Oddiel 2: pomoc poskytovaná štátmi:

- Článok 107 (bývalý článok 87 ZES)¹²
- Článok 108 (bývalý článok 88 ZES)¹³
- Článok 109 (bývalý článok 89 ZES)¹⁴

Podľa čl. 107 ods. 1 ZFEÚ, ak nie je zmluvami ustanovené inak, pomoc poskytovaná členskými štátmi alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je **nezlučiteľná** s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.¹⁵

Štátnu pomocou sú teda také opatrenia v prospech podnikov, ktoré spĺňajú nasledovné štyri kumulatívne kritériá:

- prevod verejných zdrojov (v čl. 107 ZFEÚ označené ako „štátne prostriedky“) a pripísateľnosť štátu,
- ekonomické zvýhodnenie príjemcu pomoci,
- selektívnosť opatrenia pomoci,

⁴ ÚOHS (2000): Veřejná podpora – Příručka pro poskytovatele a příjemce veřejné podpory. – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Brno, 28 pp.

⁵ Akčný plán štátnej pomoci – menšia a lepšie zacielená štátna pomoc: orientačný plán reformy štátnej pomoci na roky 2005 – 2009. -KOM(2005) 107 v konečnom znení, Brusel 7.6.2005. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52005DC0107>

⁶ Strážnická V., 1998: Zmluva o Európskej únii – s úplným znením Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva. – SAP, Bratislava, 358 pp.

⁷ Strážnická V., 1999: Zmluva o Európskej únii – amsterdamské znenie. Platné znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva. - SAP, Bratislava, 207 pp.

⁸ Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie, 2012/C 326/01, Úradný vestník EÚ, L 341/10, 18.12.2013, https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026sk.pdf

⁹ Biela kniha (1995a) – Príprava asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu Únie, Brusel, 3.5.1995, COM(95)163, konečné znenie. - Jori-press, Bratislava, 38 pp.

¹⁰ Biela kniha (1995b) – Príloha - príprava asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu Únie, Brusel, 10.5.1995, COM(95)163, konečné znenie/2. - Jori-press, Bratislava, 467 pp.

¹¹ Rusko, M. - Balog, K., 2004: Štátna pomoc na životné prostredie a regióny v Európskej únii a Slovenskej republike. - In: Akademička Dubnica 2004 : II. diel. - Bratislava : STU v Bratislave, ISBN 80-227-2076-3. - s. 489-492

¹² Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie. - Úradný vestník 115 , 09/05/2008 S. 0091 – 0092. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E107&from=EN> [issue date: 2016-10-20]

¹³ Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie. - Úradný vestník 115 , 09/05/2008 S. 0091 – 0092. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E108&from=EN> [issue date: 2016-10-20]

¹⁴ Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie. - Úradný vestník 115 , 09/05/2008 S. 0093 - 0093. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E109&from=EN> [issue date: 2016-10-20]

¹⁵ O štátnej pomoci. - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/> [issue date: 2015-10-20]

- vplyv na hospodársku súťaž a vnútorný obchod EÚ.¹⁶

S vnútorným trhom je zlučiteľná (čl. 107, ods.2):

- pomoc sociálnej povahy poskytovaná jednotlivým spotrebiteľom za predpokladu, že sa poskytuje bez diskriminácie vo vzťahu k pôvodu výrobkov;
- pomoc určená na náhradu škody spôsobenej prírodnými katastrofami alebo mimoriadnymi udalosťami.¹⁷

Za zlučiteľné s vnútorným trhom možno považovať (čl. 107, ods.3):

- pomoc na podporu hospodárskeho rozvoja oblastí s mimoriadne nízkou životnou úrovňou alebo s mimoriadne vysokou nezamestnanosťou, ako aj na podporu regiónov uvedených v článku 349, pričom sa zohľadní ich štrukturálna, hospodárska a sociálna situácia;
- pomoc na podporu vykonávania dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu alebo na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve členského štátu;
- pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí, za predpokladu, že táto podpora nepriaznivo neovplyvní podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom;
- pomoc na podporu kultúry a zachovania kultúrneho dedičstva, ak takáto pomoc neovplyvňuje podmienky obchodovania a hospodárskej súťaže v Únii v rozsahu, ktorý odporuje spoločným záujmom;
- iné druhy pomoci, ako ich vymedzia rozhodnutia Rady prijaté na návrh Komisie.¹⁸

Právna úprava poskytovania štátnej pomoci na životné prostredie v EÚ

Primárnym cieľom kontroly štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia je zabezpečiť, aby opatrenia štátnej pomoci viedli k zvýšeniu úrovne ochrany životného prostredia v porovnaní so stavom bez pomoci, a zabezpečiť, aby pozitívne účinky pomoci prevažovali nad jej negatívnymi účinkami, pokiaľ ide o narušenie hospodárskej súťaže, zohľadňujúc zásadu „znečisťovateľ platí“ stanovenú článkom 174 Zmluvy o ES.

Aktuálne pravidlá pre posudzovanie horizontálnej štátnej pomoci sú uvedené v Nariadení Rady (EÚ) č. 733/2013 z 22. júla 2013, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 994/98 o uplatňovaní článkov 92 a 93 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci.^{19, 20}

Pravidlá pre poskytovanie štátnej pomoci na životné prostredie sú špecifikované v:

- Oznámení Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (2014/C 200/01)²¹
- Usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia, Ú.v. C 82, 1.4.2008, s. 1, (Zdroj: www.europa.eu.int/eur-lex/sk) - platné od 2.4.2008
- Usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia, Ú.v. ES C 37 z 3.2.2001, s.3 (Zdroj: www.europa.eu.int/eur-lex/sk) - platné do 1.4.2008.²²

V „Akčnom pláne štátnej pomoci – menšia a lepšie zacielená štátna pomoc: orientačný plán reformy štátnej pomoci na roky 2005 – 2009“ Komisia uviedla, že opatrenia štátnej pomoci môžu byť niekedy efektívnymi nástrojmi na dosiahnutie cieľov spoločného záujmu.²³ Za určitých podmienok môže štátna pomoc korigovať zlyhania trhu, čím sa zlepší jeho fungovanie a podnieti konkurencieschopnosť. Môže pomôcť podporiť udržateľný rozvoj bez ohľadu na korekciu zlyhania trhu.

Akčný plán štátnej pomoci zdôraznil, že ochrana životného prostredia môže poskytnúť príležitosti na inováciu, vytvoriť nové trhy a zvýšiť konkurencieschopnosť zefektívnením využívania zdrojov a novými investičnými príležitosťami. Za určitých

¹⁶ O štátnej pomoci. -[on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/> [issue date: 2015-10-20]

¹⁷ Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie - TRETIA ČASŤ: VNÚTORNÉ POLITIKY A ČINNOSTI ÚNIE - HLAVA VII: SPOLOČNÉ PRAVIDLÁ PRE HOSPODÁRSKU SÚŤAŽ, ZDAŇOVANIE A APROXIMÁCIU PRÁVA - Kapitola 1: Pravidlá hospodárskej súťaže - Oddiel 2: Pomoc poskytovaná štátmi - Článok 107 (bývalý článok 87 ZES) Úradný vestník 115, 09/05/2008 S. 0091 – 0092. -[on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E107&from=EN>

¹⁸ Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie - TRETIA ČASŤ: VNÚTORNÉ POLITIKY A ČINNOSTI ÚNIE - HLAVA VII: SPOLOČNÉ PRAVIDLÁ PRE HOSPODÁRSKU SÚŤAŽ, ZDAŇOVANIE A APROXIMÁCIU PRÁVA - Kapitola 1: Pravidlá hospodárskej súťaže - Oddiel 2: Pomoc poskytovaná štátmi - Článok 107 (bývalý článok 87 ZES) Úradný vestník 115, 09/05/2008 S. 0091 – 0092. -[on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E107&from=EN>

¹⁹ Nariadenie Rady (EÚ) č. 733/2013 z 22. júla 2013, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 994/98 o uplatňovaní článkov 92 a 93 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci. - [on-line] Available on - URL: http://www.mfsr.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=5580&documentId=10216 [issue date: 2016-10-21]

²⁰ Pravidlá pre posudzovanie horizontálnej štátnej pomoci. -[on-line] Available on - URL: <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=5580> [issue date: 2015-10-21]

²¹ Oznámení Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (2014/C 200/01), úradný vestník EÚ, C 200/1, 28.6.2014

²² Životné prostredie. - [on-line] Available on - URL: <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=5583> [issue date: 2016-10-21]

²³ Akčný plán štátnej pomoci – menšia a lepšie zacielená štátna pomoc: orientačný plán reformy štátnej pomoci na roky 2005 – 2009. - KOM(2005) 107 v konečnom znení, Brusel 7.6.2005. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52005DC0107>

podmienok štátna pomoc môže napomáhať týmto cieľom, a tým prispieť k základným cieľom lisabonskej stratégie udržateľnejšieho rastu a zamestnanosti.

Rozhodnutie č. 1600/2002/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. júla 2002, ktorým sa ustanovuje šiesty environmentálny akčný program Spoločenstva²⁴, identifikuje prioritné oblasti pre opatrenia s cieľom chrániť životné prostredie. Prioritné oblasti sú:

- zmena klímy,
- príroda a biodiverzita,
- životné prostredie a zdravie (Poznámka: zdravie nie je predmetom týchto usmernení.)
- prírodné zdroje a odpad.

Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 sa uplatňujú na štátnu pomoc poskytovanú na ochranu životného prostredia alebo na energetické ciele vo všetkých odvetviach, na ktoré sa vzťahuje zmluva (pokiaľ sú opatrenia uvedené v oddiele 1.2. usmernenia). Uplatňujú sa preto aj na tie odvetvia, na ktoré sa vzťahujú osobitné pravidlá Únie v oblasti štátnej pomoci (doprava²⁵, ťažba uhlia, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov a akvakultúra), ak sa v týchto osobitných pravidlách nestanovuje inak.²⁶

Pre Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020⁽²⁷⁾ majú osobitný význam:

- Stratégia Európa 2020 je zameraná na vytváranie podmienok pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.²⁸ Na tento účel sa stanovilo niekoľko hlavných cieľov vrátane cieľov v oblasti zmeny klímy a energetickej udržateľnosti:
 - zníženie emisií skleníkových plynov v Únii o 20 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990;
 - zvýšenie podielu spotreby energie v Únii vyrobenej z obnoviteľných zdrojov na 20 %
 - zlepšenie energetickej efektívnosti v EÚ o 20 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990. Prvé dva z týchto vnútroštátne záväzných cieľov boli splnené klimaticko-energetickým balíkom.²⁹
- Oznámenie Komisie z 22.1. 2014 s názvom „Rámec politik v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“ navrhla, aby sa ciele v oblasti energetiky a klímy splnili do roku 2030.³⁰ Piliermi rámca do roku 2030 sú:
 - zníženie emisií skleníkových plynov o 40 % oproti roku 1990;
 - cieľ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na úrovni aspoň 27 % záväzný pre celú EÚ;
 - obnovené ambície politik v oblasti energetickej efektívnosti,
 - nový systém riadenia a súbor nových ukazovateľov na zabezpečenie konkurencieschopného a bezpečného energetického systému.
- Oznámenie „Energia 2020 – Stratégia pre konkurencieschopnú, udržateľnú a bezpečnú energetiku“, ktoré tvorí súčasť hlavnej iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“. V oznámení sa dospelo k záveru, že ciele trhu s bezpečnou, cenovo prijateľnou a udržateľnou energiou budú ohrozené, ak nedôjde k modernizácii elektrizačných sústav, zastarané elektrárne nebudú nahradené konkurenčnými a čistejšími alternatívami a energia v rámci celého energetického reťazca sa nebude využívať efektívnejšie.³¹

V oznámení o modernizácii štátnej pomoci Komisia oznámila tri ciele, ktoré presadzuje prostredníctvom modernizácie kontroly štátnej pomoci:

- podporiť udržateľný, inteligentný a inkluzívny rast na konkurenčnom vnútornom trhu;
- zamerať ex ante kontroly Komisie na prípady s najväčším vplyvom na vnútorný trh pri súčasnom posilnení
- spolupráce s členskými štátmi pri presadzovaní pravidiel štátnej pomoci;
- racionalizovať pravidlá a zrýchliť proces rozhodovania.^{32, 33}

²⁴ Ú. v. ES L 242, 10.9.2002, s. 1.

²⁵ Predovšetkým sa tieto usmernenia netýkajú usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci železničným podnikom (Ú. v. EÚ C 184,22.7.2008, s. 13). V usmerneniach o železničných podnikoch sa zohľadňujú rozličné formy pomoci vrátane pomoci na zníženie externých nákladov železničnej dopravy. Takáto pomoc sa riadi ustanoveniami v oddiele 6.3 usmernení o železničných podnikoch a je myslená ako vysvetlenie toho, že železničná doprava v porovnaní s konkurenčnými spôsobmi dopravy umožňuje vyhnúť sa externým nákladom. Ak sú splnené všetky podmienky oddielu 6.3 usmernení o železničných podnikoch a ak sa pomoc udeľuje bez diskriminácie, členské štáty môžu udeliť pomoc na zníženie externých nákladov.

²⁶ Oznámení Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (2014/C 200/01), úradný vestník EÚ, C 200/1, 28.6.2014

²⁷ Oznámení Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (2014/C 200/01), úradný vestník EÚ, C 200/1, 28.6.2014

²⁸ KOM(2010) 2020 v konečnom znení z 3. marca 2010.

²⁹ Rozhodnutie č. 406/2009/ES z 29. apríla 2009 (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 136) a smernica 2009/28/ES z 23. apríla 2009 (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 16).

³⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – „Rámec politik v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“, [COM(2014) 15 final] z 22.1.2014.

³¹ KOM(2010) 639 z 10.11. 2010

³² COM(2012) 209 z 8.5. 2012.

V oznámení sa vyzýva najmä na spoločný prístup pri revízii jednotlivých usmernení a rámcov, založený na posilňovaní vnútorného trhu, na podporu zvyšovania účinnosti verejných výdavkov prostredníctvom lepšieho príspevku štátnej pomoci k cieľom spoločného záujmu a na väčšiu kontrolu stimulačného účinku, obmedzení pomoci na nevyhnutné minimum a zamedzenia možným negatívnym účinkom pomoci na hospodársku súťaž a obchod. Podmienky zlučiteľnosti stanovené v týchto usmerneniach vychádzajú z týchto spoločných zásad posudzovania.³⁴

Zásady riadenia štátnej pomoci na životné prostredie ES

Koncepcia environmentálnej politiky ES sa premietala do environmentálnych akčných plánov (Environment Action Programme - EAP).³⁵ V prvom (1973) a druhom (1977) z nich sa uvádza veľký počet kľúčových opatrení, ktoré treba zrealizovať na európskej úrovni. Od roku 1983 sa postupne presadzuje princíp: prevencia je lepšia, účinnejšia, menej nákladná ako nápravné opatrenia prijímané až potom, čo došlo k environmentálnym škodám.³⁶ Rovnako dôležitý je ďalší princíp: presvedčenie o ekonomickej a environmentálnej potrebe prísnych štandardov ochrany ŽP, ktoré treba uplatňovať v tesnej súvislosti s ekonomickým rastom a vytváraním nových pracovných miest. Zmena stratégie – prechod od nápravných, korektívnych akcií k preventívnym akciám je vo výraznej podobe zakotvená v piatom EAP.³⁷ Piaty EAP "K trvalej udržateľnosti"³⁸ predstavoval prelom v prístupe ES v oblasti ŽP uplatňovanom v 70. a 80. rokoch. Tento tzv. korekčný prístup kládol dôraz na normy, ktorých účelom bolo reflektovať hlavné otázky environmentálnej politiky. Nový prístup zdôrazňoval potrebu uskutočňovania dlhodobej politiky s cieľom podporovať TUR. Cieľom bolo dosiahnutie rovnováhy rozvoja európskej ekonomiky s potrebou ochrany ŽP na trvalom základe.³⁹

Hlavné zásady environmentálnej politiky EÚ sú obsiahnuté v programoch EÚ zameraných na ochranu životného prostredia:

1. environmentálny akčný program (1973 – 1976)⁴⁰
2. environmentálny akčný program (1976 – 1978)⁴¹
3. environmentálny akčný program (1982 – 1986)⁴²
4. environmentálny akčný program (1987 – 1992)⁴³
5. environmentálny akčný program „Smerom k udržateľnosti“ (1993 – 2000)⁴⁴
6. environmentálny akčný program "2010: Naša budúcnosť, naša voľba" (2002 - 2012)^{45, 46, 47}
7. environmentálny akčný program „Dobrý život v rámci možností našej planéty“ (2012 – 2020)^{48, 49}

Súčasný 7. environmentálny akčný program pokrýva obdobie do roku 2020. Kľúčovou črtou programu je ochrana a zlepšovanie prírodného kapitálu, podpora lepšieho využívania dnešných zdrojov a urýchlený prechod na nízko-uhlíkové hospodárstvo. Program má podporiť trvalo udržateľný rast, vytváranie nových pracovných príležitostí a vytvoriť tak z EÚ zdravšie a lepšie miesto pre život.

Program je zameraný na prioritné ciele:

- Ochrana a zlepšenie prírodného kapitálu EÚ.

³³ Oznámení Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (2014/C 200/01), úradný vestník EÚ, C 200/1, 28.6.2014

³⁴ COM(2012) 209 z 8.5. 2012.

³⁵ Rusko, M., 2007: Environmentálna politika. - In: Planeta. ISSN 1801-6898. Roč. XV, č. 2 (2007), s. 14-16

³⁶ Rusko, M. - Česnek, K., 2002: Schvaľovanie štátnej pomoci na životné prostredie. - In: XXI. Plavebné dni 2002. s. 348-354

³⁷ Šíbl D., 1998: Európska únia – encyklopédia.- SPRINT, Bratislava, 432 pp.

³⁸ Piaty environmentálny akčný program "K trvalej udržateľnosti" prijatý v roku 1993, (OJ C 138, 17.5.1993)

³⁹ Rusko, M., 2006: Environmentálna a regionálna štátna pomoc v Európskej únii a Slovenskej republike. Environmental and regional state aid in the European Union and Slovak Republic. - In: Monitorovanie a hodnotenie stavu životného prostredia VI : Zborník referátov. - Zvolen : TU, ISBN 80-228-1685-X. - s. 281-289

⁴⁰ A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (first programme), OJ C 62,31.7.1973, p.16

⁴¹ A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (second programme), OJ C 178,31.7.1976, p.44

⁴² A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (third programme), OJ C 182, 19.7.1982, p.102

⁴³ A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (fourth programme), OJ C 156, 15.6.1987, p. 138

⁴⁴ Towards Sustainability - the European Community Programme of policy and action in relation to the environment and sustainable development (better known as The Fifth EC Environmental Action Programme). - [on-line] Available on - URL:

><http://ec.europa.eu/environment/actionpr.htm>< [cit.: 2011-08-03]

⁴⁵ 6. environmentálny akčný program. - [on-line] Available on - URL: >http://www.eppgroup.eu/policies/envi/archive/kn_42_sk.asp< [cit.: 2011-07-02]

⁴⁶ Záverečné posúdenie 6. environmentálneho akčného programu poukazuje na pokrok v oblasti environmentálnej politiky – avšak aj na nedostatky pri jeho realizácii. - [on-line] Available on - URL:

><http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/996&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en>< [cit.: 2011-09-03]

⁴⁷ The Sixth Environment Action Programme of the European Community 2002-2012. - [on-line] Available on - URL:

><http://ec.europa.eu/environment/newprg/final.htm>< [cit.: 2011-09-03]

⁴⁸ Rozhodnutie EP a Rady o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020, „Dobrý život v rámci možností našej planéty“, V Bruseli 29. 11. 2012, COM(2012) 710 final, 2012/0337 (COD)

⁴⁹ The 7th Environment Action Programme. -[on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/action-programme/> [issue date: 2016-10-24]

- Zvýšenie efektivity využívania zdrojov, podpora zeleného, konkurencieschopného, nízko-uhlíkového hospodárstva.
- Ochrana zdravia občanov EÚ pred nepriaznivými vplyvmi, rizikami a tlakmi spojenými s kvalitou životného prostredia.
- Zabezpečenie lepšieho vykonávania právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia.
- Zabezpečenie využívania najmodernejších poznatkov vedy pri tvorbe environmentálnej politiky.
- Zabezpečenie dostatočných zdrojov a investícií na podporu politiky v oblasti ochrany životného prostredia a klímy.
- Zlepšenie previazanosti environmentálnej legislatívy s ostatnou legislatívou.
- Posilnenie trvalej udržateľnosti miest v EÚ.
- Zlepšenie efektivity EÚ pri riešení regionálnych a globálnych problémov súvisiacich so životným prostredím a zmenou klímy.

Činnosť spoločnosti by sa nemala obmedzovať na reakciu na environmentálne problémy, ale tak ako je výslovne uvedené v článku 6 Zmluvy o ES zmenenej a doplnenej Amsterdamskou zmluvou, požiadavky ochrany ŽP sa musia integrovať do definície a implementácie celej politiky a činnosti spoločnosti a musia podporovať aktívnu účasť spoločensko-hospodárskych subjektov. Článok 174 zmluvy stanovuje, aby sa politika ES zakladala na princípe "znečisťovateľ platí". Náklady spojené s ochranou ŽP by firmy mali internalizovať tak, ako iné výrobné náklady. Na implementáciu tejto politiky ES používa rad nástrojov: reguláciu a najmä prijímanie noriem, ale aj dobrovoľné dohody alebo ekonomické nástroje.⁵⁰ Usmernenie spoločnosti o ŠP, ktoré komisia prijala v roku 1994, tvorí neoddeliteľnú súčasť environmentálnej politiky ES. Od roku 1994 sa uskutočnili tieto zmeny:

- od prijatia piateho EAP v oblasti ŽP, ktorý bol založený na princípe "znečisťovateľ platí" a internalizácii nákladov, mali firmy sedem rokov na to, aby sa prispôsobili postupnému uplatňovaniu tohto princípu;
- správa komisie o piatom EAP z roku 1996 a hodnotiaci správa z roku 1999 opakovane uvádza potrebu zabezpečiť internalizáciu nákladov a využiť nástroje trhu na významný pokrok v zlepšovaní ŽP;
- využitie nástrojov trhu a správnu cenovú politiku obhajuje aj Kjótsky protokol o zmene klímy.

Podľa čl. 107 ZFEÚ sa pravidlá štátnej pomoci, resp. minimálnej pomoci vo všeobecnosti uplatňujú len vtedy, keď je príjmom pomoci „podnik“ (v čl. 107 ZFEÚ označený ako „podnikateľ“). Podnikom sa rozumie každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť bez ohľadu na právne postavenie a spôsob jeho financovania. Hospodárskou činnosťou je každá činnosť, ktorá spočíva v ponuke tovaru a/alebo služieb na trhu. Označenie konkrétneho subjektu za podnik teda plne závisí od povahy jeho činnosti (tzn. podnikom môže byť napr. aj nezisková organizácia alebo príspevková organizácia za predpokladu výkonu hospodárskej činnosti). Podľa čl. 108 ods. 3 ZFEÚ, Európska komisia musí byť v dostatočnom čase upovedomená o zámeroch v súvislosti s poskytnutím alebo upravením pomoci, aby mohla podať svoje pripomienky.

Členské štáty Európskej únie sú preto vo všeobecnosti povinné pred poskytnutím štátnej pomoci notifikovať plánované poskytnutie štátnej pomoci Európskej komisii, tzn. požiadať Európsku komisiu o schválenie poskytnutia štátnej pomoci (všeobecná notifikačná povinnosť). Žiadosť o schválenie poskytnutia štátnej pomoci sa Európskej komisii predkladá (notifikuje) v súlade s § 9 ods. 4 zákona o štátnej pomoci prostredníctvom Protimonopolného úradu SR v slovenskom jazyku na príslušnom notifikačnom formulári.⁵¹

Právna úprava poskytovania štátnej pomoci v SR

Dňa 31.3.1998 sa v Londýne začali vstupné rozhovory zo 6 uchádzačskými štátmi. V súlade so závermi helsinského summitu v decembri 1999 predstavitelia 15 členských krajín EÚ otvorili dňa 15.2.2000 so Slovenskou republikou tzv. Medzivládnu konferenciu o prístupí. Konkrétne rokovania k prvým ôsmim (z celkového počtu 29) negociačným kapitolám sa začali dňa 28.3.2000. ŠP tvorí časť negociačnej pozície SR v kapitole č. 6 Hospodárska súťaž. V súlade s čl. 87 a 88 Zmluvy o založení ES a čl. 64 Európskej dohody o pridružení Ministerstva financií SR v roku 1999 pripravilo zákon o štátnej pomoci. Prijatie zákona bolo vytýčené ako priorita v dokumentoch „Partnerstvo pre vstup“ a na základe tejto skutočnosti bolo prijatie tohto zákona stanovené ako krátkodobá priorita v „Národnom programe pre prijatie *acquis communautaire*“. Národná rada SR zákon č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci schválila 26.8.1999 a nadobudol účinnosť 1.1.2000.⁵²

Táto právna norma bola čiastočne kompatibilná s právom EÚ. Úplná kompatibilita bola dosiahnutá prijatím novely zákona o ŠP č. 434/2001 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 1.11.2001.⁵³ Zákon rešpektoval základné princípy vyplývajúce z čl. 87 Zmluvy o založení ES (pôvodne čl. 92) a príslušné smernice EÚ, ktoré upravujú poskytovanie a monitorovanie ŠP (v dôvodovej správe k zákonu je použitý ekvivalentný termín "verejná podpora", aplikovaný napríklad v Českej republike - zákon č. 59/2000 Sb.⁵⁴

⁵⁰ Rusko, M., 2002: Právna úprava poskytovania štátnej pomoci na životné prostredie v Európskej únii a Slovenskej republike. - In: Euroregión Tatry - súčasť Zelených Karpát, s. 59-63

⁵¹ O štátnej pomoci. -[on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/> [issue date: 2015-10-20]

⁵² Zákon NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci

⁵³ Zákon NR SR č. 434/2001 Z. z. o štátnej pomoci

⁵⁴ Zákon č. 59/2000 Sb. o verejnej podpore

Cieľom Európskej dohody bolo rozšíriť vnútorný trh EÚ aj na trh SR a preto bolo logické, aby záväzok členských štátov EÚ ku kontrole ŠP bol rozšírený aj na SR.⁵⁵

Zákon č.231 / 1999 Z. z. o štátnej pomoci sa vzťahuje na

- podnikateľov a združenia podnikateľov
- štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby poskytujúce štátnu pomoc podľa osobitného zákona.⁵⁶

Štátnou pomocou na účely tohto zákona sa rozumie každá pomoc v akejkolvek forme, ktorú poskytuje na podnikanie alebo v súvislosti s ním poskytovateľ priamo alebo nepriamo z prostriedkov štátneho rozpočtu, zo svojho rozpočtu alebo z vlastných zdrojov podnikateľovi.

Štátna pomoc sa môže poskytnúť v súlade s týmto zákonom, osobitnými zákonmi a právnymi predpismi Európskeho spoločenstva vzťahujúcimi sa na štátnu pomoc.

V zmysle zákona sa zakazuje poskytovanie štátnej pomoci, ktorá narušuje alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitého tovaru alebo poskytovanie služieb, ak poskytnutie štátnej pomoci nepriaznivo ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi spoločenstva.

Štátna pomoc nie je zakázaná, ak sa má poskytnúť na úhradu škôd spôsobených prírodnými katastrofami alebo inými mimoriadnymi udalosťami alebo ak má sociálny charakter a poskytuje sa jednotlivým spotrebiteľom a nie je založená na diskriminácii pôvodu výrobku alebo služby.

Zákaz poskytovania štátnej pomoci sa nevzťahuje na minimálnu pomoc a na štátnu pomoc poskytnutú v súlade s právnymi predpismi spoločenstva o skupinových výnimkách.

Tab. 1 - Štátna pomoc v zmysle zákona o štátnej pomoci [upravené podľa^{57, 58, 59}]

Štátna pomoc v zmysle zákona o štátnej pomoci		
Podľa účelu	<ul style="list-style-type: none"> • na rozvoj okresov, • na vzdelávanie zamestnancov, • na podporu zamestnanosti, • na výskum a vývoj, • na životné prostredie, • pre malého podnikateľa alebo stredného podnikateľa, • na záchranu a reštrukturalizáciu podnikateľov v ťažkostiach, • pre oceliarsky, lodiarsky, automobilový priemysel a pre priemysel syntetických vlákien. 	
Podľa formy	priamo	nepriamo
	<ul style="list-style-type: none"> • dotácia, príspevok, grant • úhrada úrokov alebo časti úrokov z úveru poskytnutého podnikateľovi, • úhrada časti úveru, • realizácia štátnej záruky alebo bankovej záruky, • návratná finančná výpomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • prevzatie štátnej záruky alebo bankovej záruky, • poskytnutie úľavy na dani alebo penále, pokute, úroku alebo na iných sankciách podľa osobitného predpisu, • predaj nehnuteľného majetku štátu alebo obce za cenu nižšiu, ako je tržobná cena, • poskytovanie poradenských služieb bezplatne alebo za čiastočnú úhradu, • odklad platenia dane alebo povolenia zaplattenia dane v splátkach.

Inštitucionálne zabezpečenie výkonu štátnej správy v oblasti štátnej pomoci v SR

Zákomom č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci bol zriadený Úrad pre štátnu pomoc (ÚŠP) ako orgán štátnej správy na preskúmanie, posudzovanie, hodnotenie, schvaľovanie ŠP, kontrolu jej poskytovania a evidenciu ŠP. Úlohou úradu je posúdiť, či ŠP je v súlade so zákonom, ale aj s pravidlami poskytovania ŠP v krajinách EÚ. ÚŠP neposkytuje ŠP a nezasahuje do rozhodnutí poskytovateľa. Bez odsúhlasenia ÚŠP poskytnutá ŠP (s výnimkou minimálnej pomoci - pomoc, ktorá u podnikateľa neprekročí súhrne v prepočte 100 000 EUR v priebehu troch po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov, okrem výnimiek uvedených v zákone), je podľa zákona neoprávnená a príjemca ju musí vrátiť a poskytovateľ zaplatiť príslušné penále. V prípade, ak poskytovateľ poskytne podnikateľovi minimálnu ŠP, je v zmysle zákona povinný oznámiť jej poskytnutie ÚŠP do 15 dní od jej poskytnutia. Príjemca tejto pomoci je povinný oznámiť ÚŠP prijatie ŠP do 15 dní od jej prijatia. Plnenie Európskej dohody o pridružení zaväzuje zmluvné strany zabezpečiť transparentnosť v poskytovaní ŠP. ÚŠP

⁵⁵ Rusko, M., 2002: Právna úprava poskytovania štátnej pomoci na životné prostredie v Európskej únii a Slovenskej republike. - In: Euroregión Tatry - súčasť Zelených Karpát, s. 59-63

⁵⁶ Zákon č.231 / 1999 Z. z. o štátnej pomoci, v znení č.434/2001 Z. z., 461/2002 Z. z., 203/2004 Z. z., 82/2005 Z. z., 468/2005 Z. z., 518/2005 Z. z., 659/2007 Z. z., 165/2008Z. z., 102/2011 Z. z., 223/2011 Z. z., 14/2013 Z. z., 374/2014 Z. z.).

⁵⁷ Rusko M. (2002): Štátna pomoc na životné prostredie. - In: Kontrišová O. et Váľka J.: Monitorovanie a hodnotenie stavu životného prostredia.-FEE TU vo Zvolene a ÚEL SAV vo Zvolene

⁵⁸ Rusko, M., 2002: Právna úprava poskytovania štátnej pomoci na životné prostredie v Európskej únii a Slovenskej republike. - In: Euroregión Tatry - súčasť Zelených Karpát, s. 59-63

⁵⁹ Aké sú formy štátnej pomoci? -[on-line] Available on - URL: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_statna-pomoc

každý rok vypracováva a predkladá správu vláde SR a EÚ o poskytnutej ŠP. Prehľad schválenej a neschválenej ŠP bol prístupný na web stránke ÚŠP.⁶⁰ ÚŠP publikoval zoznam príjemcov ŠP vrátane účelu a výšky ŠP v Obchodnom vestníku. V zmysle zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov koordinovalo štátnu pomoc vo vzťahu k poskytovateľom štátnej pomoci v SR a vo vzťahu k Európskej únii Ministerstvo financií SR.⁶¹

Poskytovaná štátna pomoc v SR

V roku 2014 bola štátna pomoc poskytnutá v celkovej výške 322,14 mil. eur, z toho z národných zdrojov 189,86 mil. eur a zo zdrojov Európskej únie 132,28 mil. eur. Celková výška štátnej pomoci sa v roku 2014 v porovnaní s rokom 2013 zvýšila o 31,40 mil. eur, čo predstavuje zvýšenie o 10,80 %. V porovnaní s rokom 2013 sa štátna pomoc poskytnutá z národných zdrojov znížila o 5,24 mil. eur, čo predstavuje zníženie o 2,68 %. Štátna pomoc v roku 2014 bola poskytnutá formou dotácií a nenávratných finančných príspevkov (88,09%) a daňových úľav (11,91%), a to najmä na rozvoj regiónov (34,06%), na výrobu energie, prenos a rozvod (21,78%), na kultúru a záchranu kultúrneho dedičstva (19,95%) a na výskum a vývoj (9,04%).⁶²

V súčasnosti sú dostupné relevantné informácie o štátnej pomoci na web stránkach:

- štátna pomoc - Ministerstvo financií SD: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4458>;⁶³
- ročné správy o poskytnutej štátnej pomoci na web stránke: <http://www.statnapomoc.sk/?cat=8>,⁶⁴
- prijatím zákona č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa stal koordinátorom pomoci Protimonopolný úrad SR [on-line] Available on – URL: <http://www.antimon.gov.sk/statna-pomoc/>

Poskytnutá štátna pomoc na životné prostredie v SR

Na ochranu životného prostredia bola v roku 2014 poskytnutá štátna pomoc colnými úradmi a MŽP SR 239 prijímateľom, v celkovej výške 26,08 mil. eur. Colné úrady poskytli štátnu pomoc formou daňového zvýhodnenia 237 prijímateľom v celkovej výške 22,59 mil. eur prostredníctvom nasledovných schém štátnej pomoci:

- daňové zvýhodnenie na podporu rozvoja používania pohonných látok z obnoviteľných zdrojov, vyplývajúce zo smernice Rady 2003/96/ES (Biopalivá), schéma štátnej pomoci, č. N 360/2006. Štátna pomoc bola poskytnutá 7 prijímateľom v celkovej výške 2,46 mil. eur.
- daňové zvýhodnenie uplatňované na elektrinu, uhlie a zemný plyn podľa smernice Rady 2003/96/ES o reštrukturalizácii právneho rámca spoločenstva pre zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny, schéma štátnej pomoci, č. NN 63/2009. Štátna pomoc bola poskytnutá 230 prijímateľom v celkovej výške 20,13 mil. eur.

MŽP SR poskytlo podľa Schémy štátnej pomoci na ochranu životného prostredia v oblasti ochrany ovzdušia a minimalizácie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy pre programové obdobie/roky 2007–2013 (skupinová výnimka), č. X 588/2009 štátnu pomoc 2 prijímateľom v celkovej výške 3,49 mil. eur.⁶⁵

V roku 2014 v porovnaní s rokom 2013 sa výška štátnej pomoci v SR na predmetný účel znížila o 7,52 mil. eur, t. j. o 22,38 %. (tab. 2 až tab. 4).

Tab. 2 Poskytnutá štátna pomoc v SR pre životné prostredie v roku 2014⁶⁶

Výška pomoci	26.08	mil. €
	8.10	% z celkovej pomoci
Forma pomoci	86.62	% daňové zvýhodnenie
	13.38	% nenávratný finančný príspevok
Poskytovateľ	Colné úrady,	
	Ministerstvo životného prostredia SR	

⁶⁰ Prehľad schválenej a neschválenej štátnej pomoci – Úrad pre štátnu pomoc, Bratislava. - [on-line] Available on - URL: <http://www.usp.sk> [issue date: 2002-09-01]

⁶¹ Schémy pomoci de minimis. - [on-line] Available on - URL: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4458> [issue date: 2016-10-20]

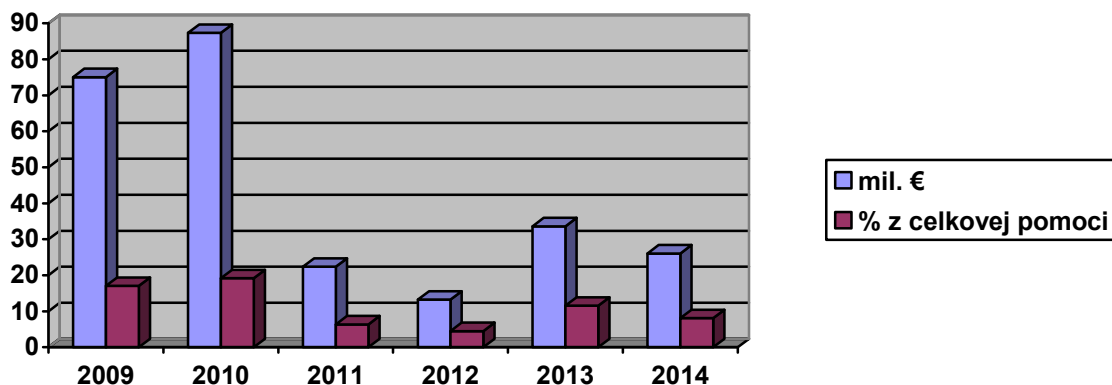
⁶² Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2014. Predkladacia správa. - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/06/Predkladacia-sprava.pdf>, <http://www.statnapomoc.sk/?p=1793> [issue date: 2016-09-11]

⁶³ Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on – URL: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4458> [issue date: 2016-10-08]

⁶⁴ Ročné správy o poskytnutej štátnej pomoci. - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/?cat=8> [issue date: 2016-10-08]

⁶⁵ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2014. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2015, s.15 - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/06/Sprava.pdf> [issue date: 2016-10-07]

⁶⁶ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2014. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2015, s.15 - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/06/Sprava.pdf> [issue date: 2016-10-07]

Obr. 13 Výška poskytnutej štátnej pomoci pre životné prostredie podľa rokov ^{67, 68, 69, 70, 71, 72}

 Tab. 4 Forma poskytnutej štátnej pomoci pre životné prostredie podľa rokov ^{73, 74, 75, 76, 77, 78}

	Forma poskytnutej štátnej pomoci pre životné prostredie podľa rokov						
	ROK	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% daňové zvýhodnenie	♦	♦	♦	♦	♦	90,95	86,62
% nenávratný finančný príspevok	♦	♦	♦	♦	♦	9,05	13,38
% daňová úľava	♦	♦	♦	♦	95,46	♦	♦
% dotácia, nenávratný finančný príspevok	♦	♦	♦	♦	4,54	♦	♦
% oslobodenie alebo zníženie spotrebnej dane	99,00	99,86	99,69	♦	♦	♦	♦
% zvýhodnený úver	1,00	0,14	0,31	♦	♦	♦	♦

Poznámka: ♦ - neuvádzané v správe o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za príslušný rok

ZÁVER

Inštitút poskytovania štátnej pomoci má významnú funkciu v environmentálnej politike. Poskytovatelia i príjemcovia štátnej pomoci si musia byť vedomí zákonných povinností vyplývajúcich zo zákona o štátnej pomoci. Medzi nástroje uplatňované v environmentálnej politike patrí účelové poskytovanie finančných zdrojov. Plnenie Európskej dohody o pridružení zaviazalo Slovenskú republiku zabezpečiť transparentnosť a prehľadnosť v oblasti poskytovania štátnej pomoci. Podľa Článku 64 Európskej dohody o pridružení bol pripravený zákon o štátnej pomoci. Národná rada Slovenskej republiky schválila dňa 26. augusta 1999 zákon č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2000. Táto právna norma bola čiastočne kompatibilná s právom Európskej únie. Úplná kompatibilita bola dosiahnutá prijatím novely zákona o štátnej pomoci.

⁶⁷ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2014. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2015, s.15 - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/06/Sprava.pdf> [issue date: 2016-10-07]

⁶⁸ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2013. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3_Sprava_o_poskyt_SP_2013.pdf

⁶⁹ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2012. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/Sprava_o_poskyt_SP_2012.pdf

⁷⁰ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2011. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3_Sprava_o_poskyt_SP_2011.pdf

⁷¹ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2010. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3.Sprava_o_poskyt_SP_v_SR_za_rok_2010.pdf

⁷² Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2009. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2010. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/Sprava_o_poskytnutej_st_pom.pdf

⁷³ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2014. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2015, s.15 - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/06/Sprava.pdf> [issue date: 2016-10-07]

⁷⁴ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2013. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3_Sprava_o_poskyt_SP_2013.pdf

⁷⁵ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2012. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/Sprava_o_poskyt_SP_2012.pdf

⁷⁶ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2011. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3_Sprava_o_poskyt_SP_2011.pdf

⁷⁷ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2010. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3.Sprava_o_poskyt_SP_v_SR_za_rok_2010.pdf

⁷⁸ Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2009. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2010. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/Sprava_o_poskytnutej_st_pom.pdf

pomoci č. 434/2001 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 1.11.2001. Zákon bol postupne dopĺňaný v súvislosti s prijatím viacerých právnych predpisov. Zákon rešpektoval základné princípy vyplývajúce z právnych predpisov EÚ, ktoré upravujú poskytovanie a monitorovanie štátnej pomoci.

Poznámka:

Táto práca vznikla v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0448/13 „Transformácia ergonomického programu do štruktúry manažérstva podniku integráciou a využitím modulov QMS, EMS a HSM“

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (first programme), OJ C 62,31.7.1973, p.16
A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (second programme), OJ C 178,31.7.1976, p.44
A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (third programme), OJ C 182, 19.7.1982, p.102
A European Communities programme of policy and action in relation to the environment (fourth programme), OJ C 156, 15.6.1987, p. 138
Akčný plán štátnej pomoci – menšia a lepšie zacielená štátna pomoc: orientačný plán reformy štátnej pomoci na roky 2005 – 2009. - KOM(2005) 107 v konečnom znení, Brusel 7.6.2005. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52005DC0107>
Aké sú formy štátnej pomoci? - [on-line] Available on - URL: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_statna-pomoc
Biela kniha (1995a) – Príprava asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu Únie, Brusel,3.5.1995,COM(95)163, konečné znenie. - Jori-press, Bratislava, 38 pp.
Biela kniha (1995b) – Príloha - príprava asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu Únie, Brusel,10.5.1995,COM(95)163, konečné znenie/2. -Jori-press, Bratislava, 467 pp.
COM(2012) 209 z 8.5. 2012.
COM(2012) 209 z 8.5. 2012.
KOM(2010) 2020 v konečnom znení z 3. marca 2010.
KOM(2010) 639 z 10.11. 2010
Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie, 2012/C 326/01, Úradný vestník EÚ, L 341/10, 18.12.2013, https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026sk.pdf
Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie - TRETIA ČASŤ: VNÚTORNÉ POLITIKY A ČINNOSTI ÚNIE - HLAVA VII: SPOLOČNÉ PRAVIDLÁ PRE HOSPODÁRSKU SÚŤAŽ, ZDAŇOVANIE A APROXIMÁCIU PRÁVA - Kapitola 1: Pravidlá hospodárskej súťaže - Oddiel 2: Pomoc poskytovaná štátmi - Článok 107 (bývalý článok 87 ZES)Úradný vestník 115 , 09/05/2008 S. 0091 – 0092. —[on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E107&from=EN>
Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie. - Úradný vestník 115 , 09/05/2008 S. 0091 – 0092. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E107&from=EN> [issue date: 2016-10-20]
Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie. - Úradný vestník 115 , 09/05/2008 S. 0093 - 0093. - [on-line] Available on - URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E109&from=EN> [issue date: 2016-10-20]
Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on – URL: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4458> [issue date: 2016-10-08]
Nariadenie Rady (EÚ) č. 733/2013 z 22. júla 2013, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 994/98 o uplatňovaní článkov 92 a 93 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci. - [on-line] Available on - URL: http://www.mfsr.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=5580&documentId=10216 [issue date: 2016-10-21]
O štátnej pomoci. - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/> [issue date: 2015-10-20]
Oznámení Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (2014/C 200/01), úradný vestník EÚ, C 200/1, 28.6.2014
Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – „Rámec politik v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“, [COM(2014) 15 final] z 22.1.2014.
Piaty environmentálny akčný program "K trvalej udržateľnosti" prijatý v roku 1993, (OJ C 138, 17.5.1993)
Pravidlá pre posudzovanie horizontálnej štátnej pomoci. - [on-line] Available on - URL: <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=5580> [issue date: 2015-10-21]
Prehľad schválenej a neschválenej štátnej pomoci – Úrad pre štátnu pomoc, Bratislava. - [on-line] Available on - URL: <http://www.usp.sk> [issue date: 2002-09-01]
Ročné správy o poskytnutej štátnej pomoci. - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/?cat=8> [issue date: 2016-10-08]
Rozhodnutie č. 406/2009/ES z 29. apríla 2009 (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 136) a smernica 2009/28/ES z 23. apríla 2009 (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 16).
Rozhodnutie EP a Rady o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020, „Dobry život v rámci možností našej planéty, V Bruseli 29. 11. 2012, COM(2012) 710 final, 2012/0337 (COD)
Rusko M., 2002: Štátna pomoc na životné prostredie. – In: Kontrišová O. et Váľka J.: Monitorovanie a hodnotenie stavu životného prostredia.-FEE TU vo Zvolene a ÚEL SAV vo Zvolene
Rusko, M. - Balog, K., 2004: Štátna pomoc na životné prostredie a regióny v Európskej únii a Slovenskej republike. - In: Akademická Dubnica 2004 : II. diel. - Bratislava : STU v Bratislave, ISBN 80-227-2076-3. - s. 489-492
Rusko, M. - Česnek, K., 2002: Schvaľovanie štátnej pomoci na životné prostredie. - In: XXI. Plavebné dni 2002. s. 348-354
Rusko, M., 2002: Právna úprava poskytovania štátnej pomoci na životné prostredie v Európskej únii a Slovenskej republike. - In: Euroregión Tatry - súčasť Zelených Karpát, s. 59-63
Rusko, M., 2006: Environmentálna a regionálna štátna pomoc v Európskej únii a Slovenskej republike. Environmental and regional state aid in the European Union and Slovak Republic. - In: Monitorovanie a hodnotenie stavu životného prostredia VI : Zborník referátov. - Zvolen : TU, ISBN 80-228-1685-X. - s. 281-289

- Rusko, M., 2007: Environmentálna politika. - In: Planeta. ISSN 1801-6898. Roč. XV, č. 2 (2007), s. 14-16
- Schémy pomoci de minimis. - [on-line] Available on - URL: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4458> [issue date: 2016-10-20]
- Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2014 Predkladacia správa. - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/06/Predkladacia-sprava.pdf>, <http://www.statnapomoc.sk/?p=1793> [issue date: 2016-09-11]
- Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2014. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2015, s.15 - [on-line] Available on - URL: <http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2015/06/Sprava.pdf> [issue date: 2016-10-07]
- Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2013. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3_Sprava_o_poskyt_SP_2013.pdf
- Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2012. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/Sprava_o_poskyt_SP_2012.pdf
- Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2011. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3_Sprava_o_poskyt_SP_2011.pdf
- Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2010. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/3.Sprava_o_poskyt_SP_v_SR_za_rok_2010.pdf
- Správa o poskytnutej štátnej pomoci v Slovenskej republike za rok 2009. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, máj 2010. [on-line] Available on - URL: http://www.statnapomoc.sk/wp-content/uploads/2014/12/Sprava_o_poskytnutej_st_pom.pdf
- Štrážnická V., 1998: Zmluva o Európskej únii – s úplným znením Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva. – SAP, Bratislava, 358 pp.
- Štrážnická V., 1999: Zmluva o Európskej únii – amsterdamské znenie. Platné znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva. - SAP, Bratislava, 207 pp.
- Šíbl D., 1998: Európska únia – encyklopédia. - SPRINT, Bratislava, 432 pp.
- Šiesty environmentálny akčný program. - [on-line] Available on - URL: http://www.eppgroup.eu/policies/envi/archive/kn_42_sk.asp < [cit.: 2011-07-02]
- Štátna podpora v európskom kontexte. - [on-line] Available on - URL: <http://www.ulclegal.com/sk/bulletin-pro-bono/ine/5136-statna-podpora-v-europskom-kontexte>
- The 7th Environment Action Programme. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/action-programme/> [issue date: 2016-10-24]
- The Sixth Environment Action Programme of the European Community 2002-2012. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/newprg/final.htm> < [cit.: 2011-09-03]
- Towards Sustainability - the European Community Programme of policy and action in relation to the environment and sustainable development (better known as The Fifth EC Environmental Action Programme). - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/actionpr.htm> < [cit.: 2011-08-03]
- Ú. v. ES L 242, 10.9.2002, s. 1.
- ÚOHS, 2000: Veřejná podpora – Příručka pro poskytovatele a příjemce veřejné podpory. – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Brno, 28 pp.
- Zákon č. 59/2000 Sb. o veřejnej podpore
- Zákon č.231 / 1999 Z. z. o štátnej pomoci, v znení č.434/2001 Z. z., 461/2002 Z. z., 203/2004 Z. z., 82/2005 Z. z., 468/2005 Z. z., 518/2005 Z. z., 659/2007 Z. z., 165/2008Z. z., 102/2011 Z. z., 223/2011 Z. z., 14/2013 Z. z., 374/2014 Z. z.).
- Zákon NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci
- Zákon NR SR č. 434/2001 Z.z. o štátnej pomoci
- Záverčné posúdenie 6. environmentálneho akčného programu poukazuje na pokrok v oblasti environmentálnej politiky – avšak aj na nedostatky pri jeho realizácii. - [on-line] Available on - URL: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/996&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en> < [cit.: 2011-09-03]
- Životné prostredie. - [on-line] Available on - URL: <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=5583> [issue date: 2016-10-21]

ADRESA AUTORA:

Miroslav RUSKO, doc. RNDr. PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: miroslav.rusko@stuba.sk

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

Review text in the conference proceedings

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.